

ESBL-positiivne bakter

Patsiendi info

Selle infolehe eesmärk on takistada ESBL-positiivsete bakterite levikut haiglas ning teavitada patsiente kätehügieeni võimalustest haiglas.

Mis on ESBL?

ESBL (ingl *extended-spectrum beta-lactamase*, laiendatud toimespektriga beetalaktamaas) on valk, mida toodavad mõned bakterid. Selliste bakterite põhjustatud haiguste (infektsioonide) korral paljud antibiootikumid ei toimi ning seetõttu võib haiguse ravi olla pikem ja keerukam.

Mis juhtudel põhjustab ESBL-positiivne bakter haigust?

ESBL-positiivne bakter võib pikka aega elada inimese seedetraktis ilma haigust põhjustamata – seda nimetatakse ESBL-positiivse bakteri kandluseks. Kandluse korral enamikul inimestel haigust ei teki ning seda ei ravita. Organism võib aja jooksul ESBL-positiivse bakterist vabaneda. Ainult teatud tingimustel võib bakter põhjustada haigusi näiteks kuseteedes, kõhuõõnes või kopsus, samuti haavas. Sagedamini esineb seda järgmistel isikutel:

- pikka aega haiglas viibinud ja/või eelnevalt antibiootikumravi või immuunsüsteemi pidurdavat ravi saanud patsientidel;
- patsientidel, kellele on paigaldatud võõrmaterjali sisaldav protees, kateeter vms;
- äsja opereeritud patsientidel.

Millal vajab ESBL-positiivse bakteriga inimene ravi?

Ravi on vaja ainult siis, kui ESBL-positiivne bakter on põhjustanud haiguse. Ravi vajaduse otsustab raviarst.

Kuidas ESBL-positiivne bakter haiglas levib?

Peamiselt levib bakter nii patsiendi, haiglapersonali kui ka küllastajate

käte vahendusel. See võib juhtuda otsesel kontaktil või kaudselt, puudutades esemeid ja pindu (ukse käepidemed, tualettruum, voodipiirded jm).

Miks on tähtis takistada haiglas ESBL-positiivse bakteri levikut?

ESBL-positiivse bakteri levik võib ohustada teisi haiglas viibivaid patsiente, põhjustades neil haigusi, mille ravi on pikem ja keerulisem. Seetõttu on ESBL-positiivse bakteri haiglasisesse leviku vältimiseks kehtestatud kindlad nõuded (kontaktnakkuse isolatsiooni abinõud).

Kuidas takistatakse haiglas ESBL-positiivse bakteri levikut?

Haiglapersonal, patsiendid ja küllastajad järgivad kehtestatud nõudeid (kontaktnakkuse isolatsiooni abinõusid).

Personal

- paigutab võimaluse korral patsiendi üksikpalatisse;
- paneb palatiuksele sildi kehtivate nõuete kohta;
- kasutab palatisse sisenemisel isikukaitsevahendeid, milleks on kindad, kaitsekittel ja vajaduse korral mask;
- järgib kätehügieeni reegleid;
- annab patsiendile ja tema lähedastele (haigla küllastajatele) lisainfot bakteri ja nakkuse isolatsiooni abinõude kohta.

ESBL-positiivse bakteriga patsient

- täidab personali juhiseid;
- järgib kätehügieeni reegleid.

Küllastajad

- teavitavad osakonna valvepersonali oma tulekust, enne kui sisenevad palatisse;

- pesevad käsi või hõõruvad käsi antiseptikuga enne palatisse sisenemist ja palatist lahkumisel;
- kannavad palatis kaitsekitlit;
- väldivad kontakti teiste patsientidega;
- eemaldavad kitli enne palatist lahkumist, lähtudes palati uksele olevatest juhistest.

Mida teha haiglast lahkumisel?

- ESBL-positiivse bakteriga patsient ei pea oma elustiili muutma!
- ESBL-positiivne bakter ei sega suhtlemist teiste inimestega, sportimist, ühiskasutatavate saunade ja basseinide külastamist.
- Oluline on kodus ja kodust väljaspool täita kätehügieeni reegleid. Hoolikas kätepesu takistab bakterite levikut teistele inimestele ja ümbritsevatele pindadele.
- Iga kord, kui pöördute arsti vastuvõtule või haiglaravile, teavitage ESBL-positiivse bakteri olemasolust, et raviarst saaks seda raviplaani koostamisel arvesse võtta.

KÄTEHÜGIEEN

Parimad võimalused kätehügieeniks haiglas on pesta käsi vedelseebi ja veega või hõõruda käsi spetsiaalse käte puhastusainega (antiseptikuga).

Millal pesta käsi vee ja seebiga?

Käsi tuleb pesta vee ja seebiga

- käte nähtava määrdumise korral;
- enne söömist;
- pärast nuuskamist, aevastamist, köhimist;
- pärast tualettruumis käimist.

Millal kasutada käte antiseptikut?

Antiseptikut tuleb kasutada

- enne ja pärast kahjustunud naha (põletik, põletus, lõikehaav) puudutamist;

- pärast nuuskamist, aevastamist, köhimist;
- enne põiekateetri puudutamist;
- pärast tualettruumi külastamist (käte pesemise ja kuivatamise järel).

Mida võiks teada käte antiseptikumist?

- Antiseptik on tõhusam kui käte pesemine vee ja seebiga.
- Antiseptik hävitab 99% mikroobidest umbes 30 sekundi jooksul.
- Antiseptiku dosaatorid asuvad palati ukse juures, voodi kõrval või teistes kättesaadavates kohtades.
- Antiseptikut ei ole vaja kätelt maha pesta – seda hõõrutakse naha sisse, kuni käed on kuivanud.

Kuidas käsi õigesti pesta, kuidas antiseptikut kasutada?

Käsi tuleb pesta vee ja seebiga või hõõruda antiseptikumiga **30 sekundit**. Ainult kiire loputamine veega ei tee käsi puhtaks!

Käte pesemise tehnika

1. Tehke käed märjaks.
2. Vajutage seebi dosaatorile 1–2 korda.
3. Hõõruge peopesi, sõrmeotsi ja sõrmedevahelist ala umbes 15 sekundit.
4. Loputage käed jooksva veega.
5. Kuivatage käed ja sulgege veekraan paberrätikuga.
6. Vajaduse korral kasutage käte antiseptikut.

Antiseptiku kätel kasutamise tehnika

1. Vajutage antiseptikumi dosaatorile 1–2 korda.
2. Hõõruge peopesi, sõrmeotsi ja sõrmedevahelist ala umbes 30 sekundit, kuni antiseptiku lahus on kuivanud.

Allikas Tartu Ülikooli Kliinikum

ITK 757